



## KWADRANT

### DE INDUSTRIËLE REVOLUTIE

Het handelen van mensen is altijd onderhevig aan waarden. Voor leerlingen is dat vaak niet helder. Dat komt omdat die waarden niet altijd even expliciet zijn. Een kwadrant helpt de leerlingen zicht te krijgen op hoe de mensen hebben gehandeld vanuit hun waarden. Het maakt complexe keuzen inzichtelijk. Maar een kwadrant kan ook een bijdrage leveren aan het oefenen van historische vaardigheden, zoals het onderscheid maken tussen oorzaak en gevolg.

Een 'Kwadrant' laat leerlingen:

- argumenteren en redeneren
- oordelen en beoordelen
- herkennen en reconstrueren
- verbanden en samenhang vinden
- voorkennis activeren en gebruiken

<b>Onderwerp</b>	De Industriële Revolutie. Deze werkvorm past goed bij het kenmerkend aspect 'De industriële revolutie die in de westerse wereld de basis legde voor een industriële samenleving'
<b>Activiteit</b>	Leerlingen bepalen of de gelezen bronnen een oorzaak of een gevolg van de Industriële Revolutie laten zien en of deze direct of indirect optraden.
<b>Tijdsduur</b>	De werkvorm duurt 50 minuten, inclusief nabespreken
<b>Beginsituatie</b>	Niveau: bovenbouw havo/vwo In de klas is de Industriële Revolutie behandeld
<b>Instrueren</b>	Wat: vandaag gaan we kijken naar enkele bronnen waarin oorzaken en gevolgen van de Industriële Revolutie terug te vinden zijn Hoe: je bepaalt daarbij of hetgeen beschreven in de bronnen een oorzaak of gevolg van de Industriële Revolutie was en of deze direct of indirect optrad Waarom: met deze werkvorm leer je waarde te hechten aan bronnen
<b>Uitvoeren</b>	Iedere leerling krijgt een instructieblad en invulblad. De leerlingen maken individueel de opdracht. Daarna worden de individuele resultaten in een groepje van drie besproken en komt er een gemeenschappelijke kwadrant uit.
<b>Nabespreken</b>	Wat: waar heb je de verschillende bronnen geplaatst? Hoe: hoe heb je de opdracht aangepakt? Hoe bepaal je waar iets of iemand in de kwadrant komt? Waarom: vraag aan de leerlingen wat ze in de les hebben geleerd? Wat was er anders aan deze manier van werken?

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.



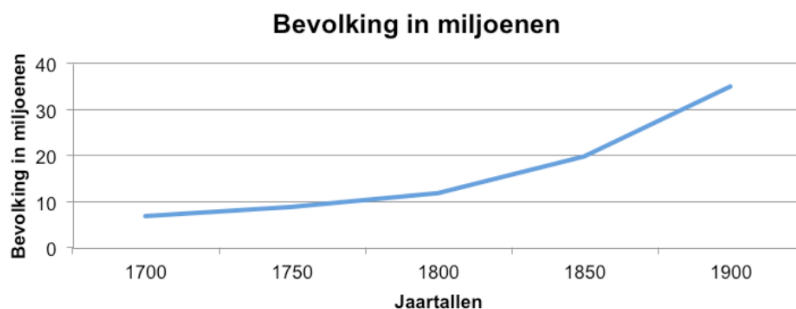
# KWADRANT

## DE INDUSTRIËLE REVOLUTIE

In de achttiende eeuw begon in Engeland de Industriële Revolutie. Fabrieken, machines en de fabriekseigenaren vervingen hiermee voor velen het werk op het platteland en in de huisnijverheid. Voor de Industriële Revolutie kunnen verschillende oorzaken worden genoemd. Bovendien zijn er ook meerdere gevolgen te noemen. In deze opdracht ga je proberen, door middel van logisch te redeneren, de oorzaken en gevolgen van de Industriële Revolutie in een kwadrant te plaatsen.

### Wat moet je precies doen?

- Op de volgende bladzijde staan verschillende bronnen, lees ze allemaal eerst rustig door.
- In iedere bron is een oorzaak of een gevolg van de Industriële Revolutie te vinden. Probeer die oorzaken en gevolgen uit de bronnen te halen.
- Vraag jezelf af of in de bron een oorzaak of een gevolg genoemd wordt.
- Vraag jezelf af of de oorzaak of het gevolg *direct* of *indirect* is.
- Plaats het nummer van de bron (oorzaak of gevolg) in de kwadrant: hoe meer naar rechts hoe directer, hoe meer naar links hoe indirecter, boven is het een oorzaak, onder een gevolg.



**bron 1** – de bevolkingsontwikkeling van Engeland in miljoenen

### **bron 2** – arts Michael Ward schreef over zijn ervaringen:

‘Toen ik arts was in het ziekenhuis, werden er geregeld slachtoffers van ongelukken binnengebracht. Kinderen kwamen met hun handen en armen tussen de machines terecht. In veel gevallen werd de huid weggeschrapt en kwamen de spieren bloot te liggen. Soms waren vingers afgerukt. Afgelopen zomer bezocht ik de school in Lever Street. Van de leerlingen die op dat moment de school bezochten, werkten er 106 voor een deel van hun tijd ook in de fabriek. Bijna de helft van deze kinderen had tijdens dat werk al verwondingen aan één van de machines opgelopen.’



**bron 3** – de Spinning Jenny

**bron 4** – Engelse fabrikant in 1806:

‘Ik ondervond bij mijn mensen een uitgesproken afkeer van elke vorm van geregelde werktijden en andere vaste afspraken. Het stond de mannen tegen dat ze niet naar binnen en buiten konden gaan wanneer zij dat wilden. Ze wilden het liefst vasthouden aan de manier van werken zoals ze dat vroeger gewend waren. Ze walgden zo van het hele fabriekssysteem, dat ik genoodzaakt was mijn bedrijf te sluiten.’

**bron 5** – de econoom Nassau William Senior schreef over zijn ervaringen:

‘Toen ik in Manchester de arbeiderswijken Ancoats en Klein Ierland bezocht, verbaasde ik mij erover hoe het mogelijk kan zijn om in zulke woningen een dragelijke gezondheid te behouden. Deze wijken zijn gebouwd met volkomen onverschilligheid voor alles. Niet één huis in deze straat ontkwam aan de cholera. In het algemeen zijn de straten ongeplaveid, met een mesthoop of een plas in het midden, de huizen met de achtermuren tegen elkaar aangebouwd, zonder ventilatie en hele families leven in geen grotere ruimten dan een hoek van een kelder of dakkamer.’

**bron 6** – een oud schoolboek beschrijft:

‘De vraag naar wol nam af omdat dit product in verhouding veel te duur was. Daartegenover nam de vraag naar katoen enorm toe. Dit product kon relatief goedkoop uit (voormalig) koloniën worden gehaald, zoals de Verenigde Staten en Azië. In Engeland werd de grondstof omgezet in kleding die nodig was voor de alsmear groeiende bevolking.’

**bron 7** – een oud schoolboek beschrijft:

‘Van dergelijke snelheden en risico’s hadden de bouwers en gebruikers van de eerste spoorlijnen geen enkel idee. Op 15 september 1830 begon de eerste stoomtrein met passagiers, de Rocket, aan zijn eerste officiële reis tussen Liverpool en Londen, met de voor die tijd onvoorstelbare snelheid van 38 km/u. Parlements lid William Huskisson, die op de spoorbaan liep, had geen idee met welke snelheid het stoom en rook uitbrakende monster op hem afkwam. Ondanks alle waarschuwingen bleef hij staan kijken en werd prompt overreden. Huskisson stierf aan zijn verwondingen, maar de reis per spoor was desondanks een klinkend succes.’

**bron 8** – over de uitvinding van de stoommachine:

‘Aan het einde van de zeventiende eeuw pompte de eerste werkende stoommachine grondwater weg uit de kolenmijnen. Maar zij was traag en vrat kolen. Uiteindelijk slaagde James Watt erin die stoomenergie veel efficiënter te benutten. James’ machine zette bovendien de pompbeweging om in een gelijkmatig draaiende beweging. Voortaan konden de spinners zoveel katoen spinnen als er maar aangevoerd kon worden en de fabrieken werden gebouwd waar de aanvoer van kolen eenvoudig en goedkoop was.’

**bron 9** – de ontwikkeling van de industrie:

‘De hoofdzetel van de industrie is Lancashire, waar zij ook ontstond. Zij heeft dit graafschap door en door gerevolutioneerd, van een duister en slecht gecultiveerd moeras tot een levendige nijvere streek gemaakt, de bevolking in 10 jaar vertienvoudigd en reuzensteden als Liverpool en Manchester met samen 700 000 inwoners uit de bodem doen herrijzen.’



**bron 10** – mannen en vrouwen maakten lange dagen, met continu hetzelfde werk. Men veranderde in marionetten: precies doen wat de fabriekseigenaar wilde.



# KWADRANT

## DE INDUSTRIËLE REVOLUTIE

